

ערב עם הלל כהן- סוסנה הולר

המפגש היה מרתק. קצר מדי בשביל הדברים שהוא עורר והיינו רוצים לשוחח אתו. הוא מדבר, וגם כותב, מונחה על ידי האור הפנימי שלו. אינו מסתיר את הרגשותיו ואינו מצטער על כך.

הוא חשדן לגבי הידע, דבר שמענין מאוד אצל אקדמאי. אמר שהפנטזיה שאפשר לדעת היא הרסנית מאוד. לא הבהיר את הנקודה הזו אך אנחנו יכולים בהחלט להסכים אתו כשהמושג הלאקאניני "הממשי" נלקח בחשבון. אני מבינה את אמירתו זו כדרישה של צניעות לגבי הקונטינגנטיות ואי ההלימה של ההתרחשויות של החיים עם תבניות כלשהן. ובכל אופן, אינו מסרב לדעת. ולכן אפשר ללמוד ממנו הרבה.

הוא משוכנע שבלי הדת אי אפשר להבין את מה שקורה בישראל, בפלסטיו. עבור הערבים אזור ירושלים וחברון הוא מקום שיש לישב אותו על מנת לשמור על המקומות הקדושים בפני פלישה מערבית: הדגיש שגם אם לפי האיסלם מקה ומדינה קודמות לאל אקצה בחשיבותן הדתית, יש לקחת בחשבון שבחזון הכליפות שתקום בעתיד, בירתה תהיה ירושלים.

לגבי הציונות אמר שגם אותה אי אפשר להבין ללא הדת והתבדה: הציונות אומרת "אין אלוהים- אך הוא הבטיח לנו את הארץ".

וגם הנצרות מעורבת, אין תנועה ציונית בלי הבריטים. שהרי על פי תפיסתם, שהשפיעה על מהלכים היסטוריים (כגון הצהרת בלפור) שיבת ציון היא תנאי לבואו השני של המשיח.

תשובתו לשאלה על אודות הלאומיות הפלסטינית והאידיאלים שלה היתה שבלתי אפשרי לענות עליה. זאת גישה מענינת ביותר לכותרת שהנחתה את הערב. היא גם גישה שמטילה אור על כל מה שהוא אמר לאורך המפגש. פרופ' כהן הוא בעד הענווה. הוא תאר את ההגזמה, הטעות שבכוח ובשליטה. כאילו הציונות לא יודעת ללמוד נכונה את הצלחותיה ושבויה במרוץ בלתי נלאה אחרי עוצמה.

כאן, אני חייבת להגיד, נגע פרופ' כהן באמת שהתגלתה לפביכואנליזה: התעתועים המכשילים של הפאליות.

הפטה מורגנה שמדבר עליה לאקאן בפרק 21 של סמינר "המועקה" היא זו שמסבירה את הכשלון שבתאוה האינסופית לשליטה.

מה שאותו הערב אמר לי הוא שאין פתרון לסכסוך בינינו לבין הפלסטינאים בלי רצון, בשני הצדדים, לקיום מדתי. מחוץ לתעתועים של המראה. דבר זה נוגע בשאלה שסקרנה את פרויד: איך יכול להיות שעם שונא עם אחר שחושב את עצמו לנבחר על ידי אלוהים? שהרי אפילו אם מאמינים באלוהים, למה להאחין למי שטוען שהוא נבחר?

מהשאלות של הקהל הייתי רוצה להזכיר שתיים שפוחחות, לדעת, דיון שלא הספקנו לקיים אותו. שאלה של מרקו מאואס על ההשפעה של השואה, שהנה חור שחור בהיסטוריה של האנושות ושאלה של יורם הרפז שציין שבהוראתו בבית ספר בו התלמידים מוסלמים, נוכח לדעת שהאירוניה זרה למחשבה שלהם. ההבנה את הטקסטים הדתיים היא ישירה, בלי הסלסולים של הפרוש ורחוקה מאלה החיים בפוסטמודרניזם.

על שתי הערות אלה אפשר להגיד שכדאי לנו ללמוד איך יתנהל דיאלוג בין שיח שעונה לאדון ושיח שמתמר לחיות לא רק ללא אדון אלא גם ללא מסמני אדון.

סוסנה הולר